

ність державних службовців є інститутом саме адміністративного права. Проблемою є відсутність нормативного констатування такої відповідальності. В даному випадку можна навести приклад вирішення проблеми галузевої приналежності дисциплінарної відповідальності державних службовців в Російській Федерації. Із прийняттям Федерального закону «Про основи державної служби Російської Федерації» 1995 р., трудові відносини державних службовців, в тому числі і дисциплінарна відповідальність, регулювались нормами трудового права, з особливостями, що встановлені Федеральним законом. Проте, із розвитком інституту державної служби, у 2004 р. було прийнято Федеральний закон «Про державну цивільну службу Російської федерації», який по-новому закріпив ряд положень державної служби Російської Федерації. Із прийняттям Федерального закону співвідношення ролі трудового й адміністративного законодавства у врегулюванні професійної службової діяльності державних службовців суттєво змінилося. Тепер пріоритет у врегулюванні діяльності державних службовців в цілому, та застосування до них дисциплінарної відповідальності зокрема, належить спеціальному законодавству, а норми трудового права, відповідно до ст. 73 Федерального закону «Про державну цивільну службу Російської Федерації» 2004 р., можуть застосовуватися для врегулювання відносин, пов'язаних із державною службою, лише в частині, що не регламентується відповідним законом. Тому, вбачається необхідним в національному законодавстві чітко закріпити галузеву приналежність інституту дисциплінарної відповідальності державних службовців у відповідному систематизованому акті у сфері державної служби.

Панфілов О.Є.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри адміністративного і фінансового права*

ПОРУШЕННЯ ОБМЕЖЕНЬ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВОГО СТАНОВИЩА ЯК АДМІНІСТРАТИВНЕ КОРУПЦІЙНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Безпосереднім об'єктом названого правопорушення є суспільні відносини, пов'язані з належним здійсненням службових повноважень. Для об'єктивних ознак даного складу характерною є наявність предмета – неправомірної вигоди, а для суб'єктивних – наявність спеціальної мети: одержання такої вигоди.

Диспозиція ст. 172² КУпАП є бланкетною, оскільки відсилає до спеціальних законів, які встановлюють обмеження щодо використання службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей. Такі обмеження встановлені ст. 6 Закону «Про засади запобігання і протидії корупції». Таким чином, з об'єктивної сторони це правопорушення може виражатись в наступних діях: 1) надання неправомірного сприяння фізичним або юридич-

ним особам у здійсненні ними господарської діяльності, одержанні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів, пільг, укладанні контрактів (у тому числі на закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти); 2) надання неправомірного сприяння призначенню на посаду особи; 3) неправомірне втручання в діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування або посадових осіб; 4) надання неправомірної переваги фізичним або юридичним особам у зв'язку з підготовкою проектів, виданням нормативно-правових актів та прийняттям рішень, затвердженням (погодженням) висновків.

Оскільки зі змісту ст. 6 Закону «Про засади запобігання і протидії корупції» випливає, що перелік передбачених ним обмежень щодо використання службового становища не є вичерпним, передбачене ст. 172² КУпАП правопорушення може бути вчинене і шляхом здійснення інших діянь.

Поняття неправомірної вигоди розкриває примітка 2 до ст. 172² КУпАП, яка встановлює, що неправомірною вигодою слід розуміти грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, що їх без законних на те підстав обіцяють, пропонують, надають або одержують безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову.

Для того, щоб з'ясувати, що слід розуміти під неправомірною вигодою, потрібно встановити перелік законних джерел матеріального забезпечення суб'єктів корупційних правопорушень. Якщо мова йде про державних службовців, умови їх матеріального та соціально-побутового забезпечення передбачаються розділом VII Закону «Про державну службу». Відповідно до ст. 30 вказаного Закону за виконання своїх службових обов'язків державні службовці отримують заробітну плату, яка складається з посадових окладів, премій, доплати за ранги, надбавки за вислугу років на державній службі та інших надбавок. Для інших суб'єктів порядок оплати їх праці (наданих послуг) також визначається законодавством. Наприклад, порядок оплати праці приватних нотаріусів визначається ст. 31 Закону України «Про нотаріат», оплата послуг арбітражного керуючого врегульована ст. 3¹ Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Слід враховувати, що розмір неправомірної вигоди для притягнення до адміністративної відповідальності має свою межу. За ч. 1 ст. 172² КУпАП – це п'ять неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, за ч. 2 – сто неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Причому для кваліфікації адміністративних правопорушень пунктом 5 підрозділу 1 розділу XX Податкового кодексу України сума неоподатковуваного мінімуму встановлена на рівні податкової соціальної пільги, визначеної пп. 169.1.1 п. 169.1 ст. 169 розділу IV цього Кодексу для відповідного року, тобто 100 відсотків розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленого законом на 1 січня цього року. Проте перевищення цього розміру не свідчить однозначно про наявність складу злочину, пе-

редбаченого ст.ст. 364, 364¹ і 365² КК України. Крім того, виходячи із формулювань примітки 2 до ст. 172² КУпАП цілком припустимою є ситуація, коли отримана незаконна вигода взагалі не має грошової оцінки (наприклад, просування по службі, влаштування родичів тощо).

Примітка 1 до ст. 172² КУпАП чітко визначає суб'єктів передбаченого даною статтею правопорушення. До них належать особи, визначені у п.п. 1-3 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». Тобто суб'єктами даного правопорушення є як службові та посадові особи органів державної влади (прирівняні до них суб'єкти, що виконують функції держави), так і службові особи юридичних осіб приватного права.

З суб'єктивної сторони дане правопорушення характеризується прямим умислом. Законодавче визначення «неправомірної вигоди» охоплює не лише матеріальну вигоду, але й певні нематеріальні блага, переваги тощо, а отже порушення особою встановлених законом обмежень щодо використання службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей може здійснюватись не лише з корисливих, а й інших спонукань. Тому корисливий мотив не є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони цих правопорушень, хоча є характерним для більшості з них.

Проте ні КУпАП, ні Закон «Про засади запобігання і протидії корупції», що містить аналогічне до КУпАП визначення неправомірної вигоди, не дає змоги встановити коло осіб – одержувачів вигоди від корупційного правопорушення. Не вказавши конкретного одержувача вигоди, законодавець тим самим вирішив не обмежувати за цим критерієм сферу вчинення правопорушень, оскільки дана обставина фактично не впливає на ступінь суспільної їх шкідливості, яка полягає в порушенні належного порядку здійснення функцій держави чи місцевого самоврядування.

Системний аналіз ст. 172² КУпАП та ст. 6 Закону «Про засади запобігання і протидії корупції» наводить на висновок, що обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони є наявність мети: одержання неправомірної вигоди.

Шевчук О. М.

*Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», асистент кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН

У Всесвітній доповіді ООН, приуроченій до Міжнародного дня боротьби зі зловживанням наркотичними засобами та їх незаконним обігом, зазначено, що наркотики та інші дурмани щороку вбивають майже 200 тисяч жителів Землі. У 2011 році заборонені наркотики хоч раз приймали майже 230 млн осіб віком від 15 до 64 років. На сьогодні в Україні фахівці